

Київським університетом імені Бориса Грінченка та неурядовою організацією «Україна в Європі» (Париж, Франція) (<http://www.ukraine-dans-europe.org>) започатковано спільну «Освітню програму з європейських студій». Загальною метою Програми є ознайомлення її учасників з історією євробудівництва, інституційно-політичною побудовою та функціонуванням Європейського Союзу. А основними завданнями визначено: поглиблення знань щодо функціонування інституцій Євросоюзу (Європарламенту та Європейської Комісії), діяльності ЄС на міжнародній арені, відносин Україна – ЄС; налагодження партнерських зв'язків з вузами держав-членів ЄС; ознайомлення з можливостями навчання у галузі європейських студій, журналістики, комунікацій у європейських вузах для українських студентів.

У рамках першої поїздки Програми група викладачів та студентів нашого університету відвідала Національні збори (Національна асамблея - *Assemblée nationale*) — нижню палату парламенту Франції, які розміщуються у Бурбонському палаці Парижу, що знаходиться на лівому березі Сени напроти площі Згоди. Пале-Бурбон побудовано 1728 року, депутати почали працювати у ньому 1798 року. Асамблея складається із 577 депутатів, яких обирають раз на 5 років під час загальних виборів. Депутати стежать за діями керівництва країни, заслуховують звіти. Нормативні документи розробляються та приймаються спочатку нижньою палатою, а потім поступають на схвалення до верхньої. Президентом Національних зборів є як правило представник лідируючої партії. Строк мандата Національних зборів — 5 років, проте президент Франції може розпустити та оголосити дострокові вибори.

У Парижі наша делегація відвідала також французьку Школу журналістики CELSA (<http://www.celsa.fr/>) – спеціалізовану школу (еквівалент інституту) при Університеті Сорбона 4, яку було створено у 1957 році на факультеті французької мови Сорбони.

На сьогодні, CELSA здійснює навчальну підготовку в рамках програм бакалавра та магістра з журналістики, комунікації, маркетингу, реклами, медіа і людських ресурсів. CELSA готує також докторантів і проводить наукові дослідження у сфері інформації та комунікації.

Презентував Школу журналістики професор Ерве Демаї (Hervé Demailly), заступник директора Школи, відповідальний за магістерську програму з журналістики 2-го року навчання. Магістерська програма 2-го року навчання з журналістики в CELSA передбачає в якості одного із фінальних іспитів 2-тижневе стажування за кордоном, в рамках якого студенти запускають сайт, присвячений країні перебування і відповідно наповнюють його репортажами, відеоматеріалами протягом двох тижнів (з паралельними публікаціями у французьких ЗМІ - партнерах Школи).

Для організації такого стажування CELSA співпрацює з місцевими ЗМІ або школами журналістики тих країн, в яких планується стажування. Ми запропонували наступне стажування – в Україні на базі нашого Університету.

Склад делегації: 25 студентів другого року магістратури та 5 викладачів. Орієнтовний термін візиту – 15-30 травня 2016 року. Для організації стажування їм необхідний доступ до комп'ютерів та інтернету (комп'ютерний клас). Також бажано проживати всім у готелі, розташованому недалеко від місця стажування. Усі видатки щодо проживання та транспорту бере на себе французька сторона.

За нашого бажання французи можуть підготувати подібну програму стажування для наших студентів та викладачів в Парижі на базі їхньої Школи та готові обговорювати інші форми співпраці.

Учасникам освітньої програми з Європейських студій також пощастило відвідати будинок-музей Жана Моне, духовного батька Європейського Союзу, ознайомитися з життям та політичною діяльністю одного з «батьків-засновників» європейського будівництва.

У цьому будинку у 1950 році був розроблений план інтеграції економічних відносин між європейськими країнами, ідея належала саме Жану Моне. Жан Моне не мав вищої освіти і ніколи не обіймав офіційні посади, але підготовлена ним декларація пропонувала об'єднати франко-німецьку вугільну і сталеварну промисловість, залишивши цей союз відкритим для вступу інших країн Європи. Ідея інтеграції ґрунтувалась на тезі: «Країни Європи недостатньо сильні окремо, щоб бути здатними гарантувати процвітання і соціальний розвиток

своїм народам. Держави Європи повинні сформувати федерацію, яка об'єднала б їх в єдину економічну силу». Британський уряд був вкрай незадоволений цим планом, французькі економісти здійснювали спротив, а німці навпаки - підтримали.

По смерті Жана Моне у 1980 році будинок «батька Європи» був куплений у двох його доньок Європейським парламентом, який на той час очолювала відомий політик Симона Вейль. Тому зараз цей будинок належить 736 депутатам Європарламенту, що представляють 502 млн. жителів об'єднаного Європейського союзу.

Наступним пунктом подорожі був Страсбург, де члени групи відвідали декілька урядових та наукових установ. Першою Рада Європи (англ. *Council of Europe*, фр. *Conseil de l'Europe*) — міжнародна організація 47 держав-членів в європейському просторі. Членство відкрите для всіх європейських держав, які визнають принцип верховенства права і гарантують основні права людини і свободи для своїх громадян. Один з найбільших успіхів Ради це Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, яка слугує основою для Європейського суду з прав людини.

Штаб-квартира Ради Європи знаходиться у Страсбурзі на французько-німецькому кордоні. Спочатку засідання Ради відбувалися в Університетському Палаці Страсбургу, у 1977 році для засідань Ради на околиці міста був зведений Палац Європи. Черчілль в університеті Цюріху 19 вересня 1946 року незабаром по завершенні Другої Світової Війни, в котрій він закликав до створення «сполучених держав Європи» на зразок Сполучених Держав Америки. Рада була офіційно заснована 5 травня 1949 року Лондонською Угодою, підписаною десятьма країнами-засновниками.

Цей договір зараз відомий як Статут Ради Європи. Основною статутною умовою для вступу країн до Ради Європи (РЄ) є визнання державою-кандидатом принципу верховенства права, зобов'язання забезпечити права та основні свободи людини всім особам, які знаходяться під юрисдикцією, та ефективно співпрацювати з іншими державами з метою досягнення цілей РЄ.

Структура Ради Європи: Комітет міністрів, Парламентська асамблея, Європейський суд з прав людини, Венеціанська комісія, Конгрес місцевої та регіональної влади Європи. Венеціанська комісія - дорадчий орган Ради Європи з питань конституційного права. Офіційна назва: «Європейська комісія за демократію через право». Конгрес місцевої та регіональної влади Європи - консультативний орган, що представляє місцеві та регіональні влади.

Делегація кожної країни в Конгресі складається із однакової частини представників регіонів та органів місцевого самоврядування. *Мета Ради Європи — досягти більшої єдності між членами для захисту та впровадження ідеалів і принципів, які є їх спільною спадщиною, і сприяння їх економічному та соціальному прогресу.* Рада зосереджується на наступних областях: захист демократії і верховенства права; захист прав людини, зокрема соціальні права, лінгвістичні права меншин, поширення ідей європейської культурної ідентичності і різноманітності; вирішення проблем, що з ними стикається європейське суспільство, включаючи дискримінацію, ксенофобію, екологічні загрози, СНІД, наркотики та організовану злочинність; заохочення стабільності демократії шляхом реформ.

Офіційний представник нашої країни розповіла про те, що Україна заявила про своє бажання приєднатися до РЄ 14 липня 1992 р. 16 вересня 1992 р. Верховній Раді України було надано статус «спеціально запрошеного гостя» в Парламентській асамблеї РЄ що дозволило депутатам Верховної Ради України брати участь в роботі ПА РЄ.

На урядовому рівні основною формою співпраці стала участь представників України в робочих органах Комітету міністрів РЄ. Експерти України залучалися до розробки Рамкової конвенції про захист національних меншин та Європейської хартії регіональних мов або мов меншин.

До набуття членства в РЄ Україна стала стороною декількох конвенцій цієї організації, зокрема Європейської культурної конвенції, Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, Європейської конвенції про інформацію щодо іноземного

законодавства. У вересні 1995 р. Україна приєдналась до шести Конвенцій РЄ у галузі боротьби зі злочинністю. 15 вересня 1995 р.

Україною була підписана Рамкова конвенція про захист національних меншин. В цей період РЄ, зокрема Європейською комісією «За демократію через право» (Венеціанською комісією), було проведено правову експертизу проектів окремих статей нової Конституції України, проектів Сімейного та Адміністративного кодексів України, проекту Закону України про місцеві ради народних депутатів. 15 вересня 1995 р. у Києві було відкрито Центр інформації та документації РЄ на базі Української Правничої Фундації. З нагоди офіційного відкриття Центру в Україні перебував Генеральний секретар РЄ Даніель Таршис.

26 вересня 1995 р. під час своєї вересневої частини сесії 1995р. ПА РЄ ухвалила позитивний висновок щодо заявки України на вступ до Ради Європи (Висновок ПА РЄ N 190 (1995)). Зазначений висновок ПА РЄ містить в собі низку зобов'язань нашої країни щодо впровадження в національне законодавство норм та стандартів РЄ. В Асамблеї нашої країни надано 12 місць. В роботі згаданої частини сесії ПА РЄ взяла участь делегація Верховної Ради України на чолі з Головою Верховної Ради України. Визначною подією з точки зору завершення складної і тривалої процедури вступу України до РЄ стало засідання Комітету міністрів РЄ, яке відбулося 19 жовтня 1995 р. На підставі винесеного 26 вересня 1995 р. ПА РЄ висновку Комітет міністрів РЄ одностайно ухвалив резолюцію про запрошення України стати 37-м членом організації і приєднатися до Статуту.

31 жовтня 1995 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України про приєднання до Статуту Ради Європи. 9 листопада 1995 р. відбулась урочиста церемонія вступу України до РЄ, в якій взяла участь делегація України на чолі з Прем'єр-міністром України. Того ж числа Генеральний секретар РЄ Д.Таршис Європейський суд з прав людини не входить до складу органів Ради Європи, а лише діє при ній. ЄСПЛ було утворено шляхом прийняття Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. член Європейської Комісії Ганс ван дер Брук (Hans van den Broek) підписали Спільну програму Комісії

європейських співтовариств та Ради Європи щодо реформування правової системи, місцевого самоврядування та удосконалення системи правозастосування в Україні.

Набувши членства в РЄ, Україна взяла на себе низку зобов'язань у сфері реформування чинного законодавства на основі норм та стандартів РЄ, зокрема прийняти відповідні закони та приєднатися до ряду конвенцій. При цьому РЄ висловила готовність надавати всебічну експертну допомогу.

Суд Європейського Союзу(також Європейський суд, Суд справедливості) — є офіційною інституцією Європейського союзу, яка охоплює всю судову владу ЄС. Європейський суд був заснований відповідно до Угоди про Європейське співтовариство вугілля та сталі у 1952 році як Суд Європейського співтовариства з вугілля та сталі. З набранням чинності Римськими договорами в 1958 році Суд став спільним інститутом для трьох Співтовариств (ЄСВС, ЄЕС, Євроатом).

З набранням чинності Лісабонської угоди у 2009 році назву Суду було змінено на теперішню. Відповідно до статті 19 Договору про Європейський Союз «Суд справедливості Європейського союзу повинен включати Суд справедливості, загальний суд та спеціалізовані суди» Таким чином, термін «Суд справедливості Європейського Союзу» позначає всю судову систему ЄС в сукупності і включає: Європейський Суд справедливості — найвища ланка судової системи Європейського Союзу; Загальний Суд(раніше Суд першої інстанції створений у 1989 році та перейменований Лісабонським договором на Трибунал); Трибунал у справах публічної служби засновано у 2004 році). Трибунал у справах публічної служби є єдиним спеціалізованим судом, створеним до цього часу.

Роль Суду полягає у забезпеченні дотримання права ЄС «у тлумаченні та застосуванні» державами членами. Для цього Суд виконує такі функції: перевіряє законність актів інститутів Європейського союзу; забезпечує виконання зобов'язань державами членами за договорами ЄС; інтерпретує право Європейського Союзу на прохання національних судів і трибуналів.

До складу суду входить по одному судді від кожної країни ЄС. Таким чином, у Суді представлені національні юридичні системи всіх країн ЄС. Однак з метою підвищення ефективності своєї роботи Суд рідко засідає в повному складі. У Суді також працюють 9 генеральних адвокатів, які виносять вмотивовану точку зору у справах, які розглядаються в Суді. Роблять вони це публічно і неупереджено. Призначаються спільним рішенням урядів-членів ЄС кожні 3 роки по половині складу. Відповідно для генеральних адвокатів — 4 особи; суддів — 13 і 14. Незаангажованість суддів та генеральних адвокатів не підлягає жодному сумніву. Вони мають кваліфікацію та компетенцію, необхідну для призначення на найвищі юридичні посади у власних країнах. Вони призначаються до Суду ЄС за спільною згодою урядів країн ЄС на шестирічний термін з правом повторного призначення. Звичай засідання проходять у форматі «Великої палати» з 13 суддів або у форматі палати (колегій) з 5 або 3 суддів. Справи подаються на реєстрацію, і за кожною справою закріплюються конкретний суддя та генеральний адвокат.

Далі процедура проходить дві стадії: спочатку — письмову, потім — усну. На першій стадії всі причетні сторони подають письмові заяви, і закріплений за справою суддя складає звіт, у якому узагальнює ці заяви й викладає юридичні обставини справи. Потім настає друга стадія — публічні слухання. В залежності від важливості та складності справи такі слухання проходять перед колегією у складі з трьох, п'яти або тринадцяти суддів або за присутності всього Суду. На слуханнях адвокати сторін представляють справу суддям і генеральному адвокату, які можуть вимагати роз'яснень. Генеральний адвокат виносить своє рішення, після чого судді радяться й повідомляють остаточне рішення. Вони не обов'язково погоджуються з думкою генерального адвоката.

Рішення Суду приймаються більшістю голосів і оголошуються на публічних слуханнях. Інші точки зору, що суперечать загальному рішенню Суду, не оприлюднюються. Кожне рішення публікується в день його виголошення. Суд виносить рішення у справах, які він розглядає. Є п'ять найбільш типових справ: клопотання про попереднє рішення; позови у зв'язку

з невиконанням зобов'язань; позови про визнання рішень недійсними; позови про бездіяльність; позови про збитки.

Значну частину позовів до Європейського суду представляють заяви наших співвітчизників (декілька тисяч щорічно), які різняться за типом. Є численні приклади позитивних рішень щодо позовів громадян проти власної країни, її влади.

Наступною установою був Інститут політичних наук Страсбургу (<http://www.iep-strasbourg.fr/>). З нами зустрічались Каролін Лені (Caroline Lehni), директор Відділу міжнародних відносин та Алексі Валас (Alexis Vahlas), відповідальний за магістерську програму «Зовнішня і внутрішня безпека Європейського Союзу». Французькі колеги висловили готовність до будь-якої співпраці і пропонують надати наш варіант угоди про партнерство.

В разі підписання такої угоди нас запрошуватимуть на усі наукові форуми, що організовує Інститут. Якщо теми виступів учасників конференцій їх зацікавлюють, французи пропонують прочитати гостьовий спецкурс англійською, або французькою мовою.

Франкомовні студенти за наявності угоди можуть навчатися на магістерських програмах Інституту практично безкоштовно. Проте, вони розуміють що таких студентів небагато, тому розробили і викладають англійський курс протягом одного семестру. Навчання коштує 1200 євро, для студентів з вузів-партнерів навчання безкоштовно. Така можливість навчатися англійською мовою є уже з січня по травень 2016 року в рамках програми з європейських студій, якщо підписати угоду про партнерство.

Насамкінець, окрім спільної професійної мети, на переконання нашої колеги – учасниці освітньої програми, в кожного члена групи була власна, суб'єктивна, мета – побачити міста, про які раніше доводилося читати, відчути їх характер і колорит і, безумовно, зіставити образ, сформований книгами, фільмами, живописом, із реальними «обличчями» Вроцлава, Дрездена, Парижа, Страсбурга та Кракова. Бліді зорі над центральною площею Вроцлава... Медові відсвіти вікон лягають на стіну з фрескою, де зображено парад поколінь



саксонських монархів, - у Дрездені... Феєричне мерехтіння Ейфелевої вежі у м'якому вечірньому небі Парижа.

Велична багатівікова прохолода Собору Паризької Богоматері... Вузькі вулички Страсбурга, невігядливі квіти на поручнях містків через канали. Холодні брижі й осінній лист на сірій воді... Лагідне тепло краківського надвечір'я; приспаний ним Вавель, що підноситься над світлими водами Вісли... Людська пам'ять така схожа на альбом з ескізами аквареллю. Ріжки цупких аркушів з часом пожовкнуть, та й сама фарба вицвіте. Спогади обов'язково проступлять крізь шар буденних клопотів, який неминуче вкриє їх. Вкриє, але не зітре.